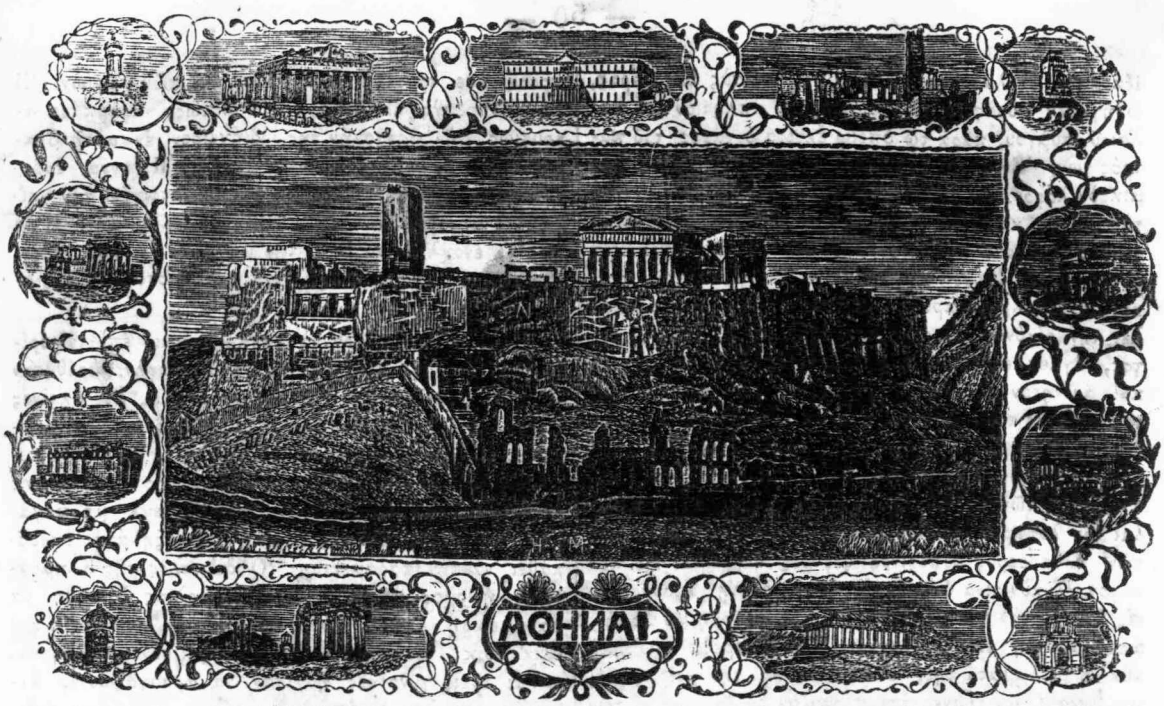

ΠΕΥΤΕΡΙΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

Φυλλάδ. 99. **ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.** *Τόμος. Ε'.*

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1851.

Η ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΜΗΤΗΡ.

ΗΘΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὑπὸ Γ. Γ.

Μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ

Ὑπὸ Π. Β.

—ο—

(Συνέχ. ἴδε φυλλάδ. 98.)

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰσῆλθεν ὁ Ἀρρίγω ἐκ τῆς τοῦ περιβολίου θύρας, κεκονιαμένος καὶ ἀσθμαίνων ἐκ τοῦ καμάτου. Ἡ δὲ Μαρία, μόλις ἰδοῦσα αὐτὸν, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του.

—Σᾶς φέρω ἐπιστολὰς, Κυρία, ἀνεβόησε πλησιάζων. Ἔσπευσα δρομαῖος διὰ νὰ προφθάσω. Εἶναι ἀρκούντως παραμυθητικαὶ δι' ὑμᾶς.

— Κάλλιστε Ἀρρίγω, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα, λαμβάνουσα ἐπιστολὴν ἀρκετὰ ἐκτεταμένην σᾶς εὐχαριστῶ· ζητήσατε πᾶν ὅ,τι σᾶς χρειάζεται διὰ νὰ μείνετε εἰς ἡμᾶς ».

Ἡ ἐπιστολὴ ἦτο τοῦ συνταγματάρχου, τοῦ διοικοῦντος τὸ σύνταγμα. Ἐμπεριεῖχε δὲ τὰς προσαγορεύσεις του καὶ παραμυθητικοὺς λόγους. Συνελυπεῖτο διὰ τὸν συναδελφόν του Λινδὸν, τὸν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ σύντροφον. καὶ διὰ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, τὴν καλὴν ἐκείνην φίλην του. Τὴν διεβεβαίου περὶ ἑνὸς εἰσοδήματος ἐξ ἑκατὸν πεντήκοντα σκούδων, καὶ τῇ ὑπέσχετο νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν Ἐδμόνδον, καὶ νὰ φροντίσῃ περὶ τε τοῦ προβιβασμοῦ καὶ τῆς τύχης του.

Ἡ Κλημεντίνα ἐνηγκαλίσθη τὰς θυγατέρας της μετὰ δακρύων τρυφερότητος καὶ ἀγάπης, ἐνῷ ὁ καλὸς ἱερεὺς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ διέτρεχον τὴν ἐπιστολὴν, καὶ συνεμεριζόντο τρόπον τινὰ τῆς χαρᾶς της. Παραμυθητική τις ἐλπὶς παρέστη εἰς τὸν νοῦν της καὶ ἀπετάθη πρὸς τὸν Παντοδύναμον μὲ τὴν μεγαλητέραν εὐγνωμοσύνην.

Εἰς ὀλίγας ἡμέρας τὰ πάντα ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Τὸ μόνον ἐλαφρὸν ἀμάξιον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐπιφυλάξει ἡ Κλημεντίνα ἐκ τῆς ἀποσκευῆς τοῦ συζύγου της, ἦτο φορτωμένον ὑπὸ κιβωτίων καὶ ἄλλων ἐπίπλων· οἱ ἵπποι τῶν γειτόνων ἔπρεπε νὰ τὴν μεταφέρωσιν εἰς τὴν πλησίον πόλιν, ἔνθα ἠδύνατο νὰ εὕρῃ ταχυδρομικοὺς ἵππους διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδοιπορίαν της. Δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ ἐγκαταλειψῃ τὸ χωρίον, χωρὶς νὰ λυπηθῇ πικρῶς, διότι ἐκεῖ ἄφινε τὰ λείψανα ἐκείνου, ὅστις κατέστησεν εὐτυχῆ·

Πάραυτα δὲ λαβοῦσα ἐκ τῶν χειρῶν τὰς θυγατέρας, ὡδήγησεν αὐτὰς εἰς τὸ κοιμητήριον, πλησίον τοῦ παλαιοῦ πύργου, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἔκειτο ὁ τάφος τοῦ πατρός των. Ἐνταῦθα ἐκάθισαν καὶ αἱ τρεῖς πρὸς τὸν μικρὸν λόφον. Αἱ θυγατέρες της ἐκράτουν συνημμένας τὰς χεῖρας καὶ ὑψωμένας, καὶ, ὥσπερ ἡ μητηρ, εἶχον τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων. Ἡ δὲ Κλημεντίνα ἐστηριγμένην ἔχουσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν χειρῶν της, καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν, ἀνεκάλει τὴν εἰκόνα τοῦ τοσοῦτον προσφιλοῦς, ἐκείνου ὄντος, ἐγκεκλεισμένου ἤδη διαπαντὸς ὑπὸ τὸ ψυχρὸν καὶ ἀκίνητον μνῆμα. Ἐφαντάζετο τὴν ἀγάπην του, τὰς ἀρετάς του, καὶ τὰ δάκρυα κατέρρεον κρουνηδὸν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν της. Αἱ ἀμυδραὶ ἀκτῖνες τοῦ δύοντος ἡλίου, μυριοτρόπως θλώμεναι μεταξὺ τῶν κυπαρίσσων, τῶν περικυκλουσῶν τὸν τάφον, ἀντενάκλων ἐπὶ τοῦ λυπηροῦ ἐκείνου ἀντικειμένου τὸ ἄστατον φῶς των· ὁ δροσερὸς ἑσπερινὸς ζέφυρος διήγειρεν εἰς τὸν τάφον γλυκὺν τινὰ ψιθυρισμόν, ὅστις αἴφνης ἐπανέφερεν εἰς ἑαυτὴν τὴν Κλημεντιναν. Αὕτη ἀνηγέρθη μὲ ὁρμὴν, ἀπεμακρύνθη ἐκεῖθεν ταχέως, περιέστρεψε σιωπηλὴ κύκλῳ τὰ ὄμματά της, ἔπειτα δοῦσα τὴν χεῖρας εἰς τὰς θυγατέρας, οἵτινες ἀπεσπόγγιζον τὰ δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ἐπήδησεν ἀφ' ἑνὸς μέρους τοῦ περιβολαίου, ἔνθα ὁ ἐφημέριος καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ τὴν περιέμενον. Μὲ τὴν μεγαλητέραν συγκίνησιν ἠδυνήθη ν' ἀποχαιρετήσῃ τὴν ἀξιότιμον ἐκείνην οἰκογένειαν, ἥτις, μετὰ τὴν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ἄφιξίν της, κατέλαβε θέσιν συγγενῶν καὶ φίλων, καὶ εἶχε μεταχειρισθῆ δι' αὐτὴν ὅλας τὰς φιλοφροσύνας.

Αἱ τελευταῖαι ὧραι τῆς νυκτὸς ὑπῆρξαν ἀρκετὰ λυπηραὶ διὰ τὴν εὐαίσθητον καρδίαν τῆς Κλημεντίνης. Ἐρρίφθη μετὰ τῶν θυγατέρων ἐπί τινος κλίνης διὰ ν' ἀναπαυθῆ μικρὸν, πλὴν ἐστάθη ἀδύνατον ν' ἀποκοιμηθῆ. Ἡ ταραχὴ τῆ ἐπροξένησε ἔλαφρὸν πυρετόν· ἡ κεφαλή της ἤλγει, ἕνεκα τῶν πολλῶν δακρύων, τὰ ὁποῖα εἶχε χύσει, καὶ ἡ καρδία της ἔπαλλεν ἰαχυρῶς. Ἡ σελήνη ἤρχισε ν' ἀνυψοῦται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ὅτε αὕτη, παραιτήσασα τὴν κλίνην της, ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, καὶ παρετήρησε μετὰ τρυφερότητος τὸ χωρίον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ ἐγκαταλείψῃ διαπαντὸς, καὶ τὸν τόπον, ἔνθα ἔκειντο τὰ λείψανα τοῦ ὄντος, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ καρδία της ἦτο διαπαννὸς ἀφωσιωμένη.

Ἐξύπνισεν ἅπαντας εἰς τὰς δύω ὥρας ἀκριβῶς, ἀπεχαιρέτησε μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν τοὺς ἀξιοτιμους κατοίκους, καὶ εἰσέβη εἰς τὴν ἅμαξαν.

Τὸ ὄχημα ἔβαινεν ἀργὰ ἐπὶ ἀμμώδους τινὸς καὶ ἀνωμάλου ὁδοῦ· αἱ δυω μικραὶ θυγατέρες της, κεκαλαλυμμέναι διὰ τοῦ κυανοῦ ἐπενδύτου τοῦ πατρός των, ἀπεκοιμήθησαν εἰς τὸ ψύχος τῆς ἑωθινῆς αὔρας· τὰ δὲ τεινάγματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξύπνουν αὐτὰς τὰς ἐδύθιζον εἰς γλυκύτερον ὕπνον.

Κατὰ μικρὸν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἤρχισε νὰ διαφαίνεται πρὸς ἀνατολάς. Διὰ δὲ τῶν πλαγίων τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, τῶν φωτιζουσῶν τοὺς τόπους ἐκείνους, ἀπεκαλύπτοντο ἀλληλοδιαδόχως τ' ἀντικείμενα. καὶ ἐφαίνοντο πανταχόθεν ν' ἀνυψοῦνται τρόπον τινὰ αἱ πόλεις καὶ τὰ δάση, τὰ χωρία καὶ αἱ κοιλάδες, καὶ ν' ἀνεγείρωντοι ἐκ τῆς σκιᾶς, ὡσανεὶ ἐκ νέου οἰκοδομούμεναι. Ἡ Κλημεντῖνα, συνελθοῦσα ἐκ τῆς βαθείας ἐκστάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε βυθίσει αὐτὴν ἡ μεγαλοπρεπὴς θέα τῆς φύσεως κατὰ τὴν ἑωθινὴν ὡραιότητα, προσήλωσε τρυφερὰ βλέμματα ἐπὶ τῶν χωρίων. Ἡ μεγαλοπρεπὴς καλλονὴ τῆς ἀνοίξεως, ἁφαρπάσα ἀκουσίως τὴν προσοχήν της, διήγειρεν ἐν αὐτῇ βραχεῖαν καὶ ζωηρὰν ἐντύπωσιν χαρᾶς. Ἡ Ἄννα, ἑνδεκαετὴς μόλις, προσηλωμένη ἐπίσης. ἔσφιγξε τὴν χεῖρα τῆς μητρὸς, μενούσης ἐν βαθυτάτῃ σιωπῇ. Ἡ δὲ Μαρία, ἐνοχληθεῖσα ἀπὸ τὴν μεγάλην λάμψιν, ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας της, ἵνα μὴ προσβληθῇ περισσότερον.

Μικρὰ νέφη ἤρχιζον νὰ διασπείρωνται ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ὅτε, μετὰ μικράν τινα περιστροφὴν, εὑρέθησαν εἴς τινα βαθεῖαν καὶ σκοτεινὴν κοιλάδα. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μυριοτρόπως θλώμεναι, εἰσέδυον διακεκομμένως πως μεταξὺ τῶν πυκνῶν κλόνων, οἱ ὁποῖοι περιεκύκλουν τὴν κοιλαδα. Ἡ ἅμαξα τῆς Κλημεντίνης παρηκολουθεῖτο ὑρ' ἑτέρας, ἥτις ἔτρεχε μὲ μεγάλην ταχύτητα, καὶ τῆς ὁποίας ὁ ἁμαξηλάτης ἐπροσπάθει νὰ τὴν παραμερίσῃ. Ὁ δὲ καλὸς τῆς Κλημεντίνης ἡνίοχος μετὰ μεγίστης δυσκολίας ἠδυνήθη νὰ παραμερίσῃ, καθότι ἡ ὁδὸς ἐκείνη ἦτο λίαν στενὴ καὶ ἑλικοειδής. Ἐπειδὴ δὲ αἱ δύω ἅμαξαι συνεκρούσθησαν, καὶ αἱ τρεῖς γυναῖκες ἤρχισαν νὰ κραυγάζωσιν, ἄνθρωπός τις λευκὸν ἐπενδύτην φέρων καὶ πῖλον ταξιδιώτου, καταβὰς ἐκ τῆς ἑτέρας ἁμάξης διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὰς, προέλαβε τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἀπευθύνας πρὸς τὴν Κλημεντίναν τὸν συνήθη χαιρετισμὸν, χωρὶς νὰ προσποιηθῇ, ὅτι τὴν θεωρῇ μετὰ προσοχῆς. Οἱ ὁδοιπόροι ἀφίχθησαν περὶ μεσημβριαν εἰς τὴν πλησίον πόλιν, κατατρυχόμενοι ὑπὸ τοῦ καύσονος, καὶ ἐξησθενημένοι ἐκ τοῦ κόπου.

Ἡ Κλημεντίνα ἔπεμψε πάραυτα εἰς τὸν ταχυδρομικὸν σταῦλον διὰ ν' ἀγωγιάσῃ ἵππους· πλὴν ἦτον ἀδύνατον νὰ τοὺς λάβῃ πρὶν παρέλθωσι τρεῖς ἡμέραι. Ὁ δὲ ἁμαξηλάτης δὲν ἤθελε νὰ ὁδοιπορήσῃ περισσότερον. Οὐδεμία παράκλησις, οὐδεμία ὑπόσχεσις ἠδυνήθη κατ' ἀρχὰς νὰ κάμψῃ αὐτόν. Τέλος πάντων συνήνησε, μὴ θέλων ὅμως νὰ προχωρήσῃ πέραν τοῦ πρώτου σταθμοῦ. Μόλις εἶχον διατρέξει ἓν μίλιον, ὅτε τὸ ὑπομόχλιον τοῦ τροχοῦ, ἐξησθενημένον ἐκ τῆς προηγουμένης συγκρούσεως ἀναμφιβόλως, διερράγη, καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ σταματήσῃ. Κατέβησαν λοιπὸν ἅπαντες καὶ ἐκάθισαν, ἐνῷ ὅ τε Ἀρρίγὼ καὶ ὁ ἁμαξηλάτης ἐφρόντιζον νὰ διορθώσωσι τὴν βλάβην. Τὰ δύω κοράσια ἀτάραχα ἤρχισαν νὰ παίζωσι, πηδῶντα τῇ δεκκεῖσε, καὶ νὰ προγεύωνται λιτόν τι πρόγευμα, τὸ ὁποῖον εἶχον λάβει ἀπὸ τὸ κανίστριον, ἐνῷ ἡ Κλημεντίνα ἐφέρετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πέριξ τῆς ἁμάξης, καὶ μετ' ἀγανακτήσεως ἤκουε τὰς εὐφυεῖς δικαιολογήσεις τοῦ ἁμαξηλάτου λέγοντος. ὅτι θὰ βραδύνωσιν ἔτι μᾶλλον.

Τέλος τὰ πάντα ἡτοιμάσθησαν, καὶ ἡ ἅμαξα ἤρχισεν ἐκ νέου νὰ τρέχῃ, ἐπ' ἐλπίδι νὰ φθάσωσιν, ὅσον τάχιον, εἴς τι χωρίον. Ἐπὶ μίαν ὥραν κατὰ συνέχειαν ἐπροχώρησαν βραδέως. φοβούμενοι πάντοτε νέον τι συμβάν. Ἀλλ' αἴφνης ὁ ἁμαξηλάτης ἐσταμάτησεν· ἡ ἅμαξα δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν ὁδοιπορίαν, ἄνευ πολυχρονίου καὶ πολυδαπάνου ἐπισκευῆς. « Θέλω σᾶς εἰπεῖ ὅμως τὸ μέσον, εἶπεν ἁμαξοποιοῦ τινος ὑπηρέτης ἐλθὼν τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς ταγματάρχης, ἀφιχθεὶς χθὲς ἐνταῦθα, ζητεῖ μίαν ἐλαφρὰν ἅμαξαν· πωλήσατε αὐτῷ τὴν ἐδικήν σας. θέλετε πληρωθῆ βεβαίως παρ' αὐτοῦ καλῶς, καὶ θέλετε ἀποφύγει ἁπάσας τὰς ἀναγκαίας ἐπισκευὰς, χωρὶς νὰ προσμείνητε πολὺν καιρόν ».

— Πολὺ καλὰ, πλὴν πῶς θέλω ἐξακολουθήσει τὴν ὁδοιπορίαν μου ;

— Δύνασθε νὰ λάβητε ἐντεῦθεν ἵππους παρά τινος χωρικοῦ μέχρι τῆς πόλεως· ἐκεῖ θέλετε εὑρεῖ ἔπειτα τοὺς ταχυδρομικούς· ὁ δὲ παῖς, ὅστις θέλει σᾶς ὁδηγήσει, θέλει μοὶ ἐπαναφέρει τὴν ἅμαξαν.

Ἡ ὑπόθεσις λοιπὸν συνεφωνήθη οὕτω πως, καὶ ἐγένετο τὸ συμβόλαιον. Ἡ δὲ οἰκογένεια ἀνεχώρησε μετὰ μεσημβρίαν, καὶ ἀφίχθη τὴν ἑσπέραν πολλὰ ἀργὰ εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Λ . . .

Κατὰ δυστυχίαν ὅμως εἶχον φθάσει αὐθημερὸν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην δύω τάγματα· τὸ ξενοδοχεῖον ἦτο πλῆρες καὶ ἅπαντα τὰ δωμάτια προκατειλημμένα. ἓν δὲ μόνον ἔμενεν ἐντὸς τῆς οἰκίας. τὸ τῶν προμηθειῶν. Ἡ Κλημεντίνα ἐπροσπάθησε νὰ ἐξασφαλισθῇ ἐκεῖ μετὰ τῶν δύω θυγατέρων της. Ὅθεν ἐξηπλώθησαν ἐπί τινος στρώματος, τὸ ὁποῖον εἶχε σχηματίσει ἐξ ἀχυροῦ δροσεροῦ. ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔλπιζε ν' ἀναπαυθῇ. Πλὴν ἡ σύγχισις καὶ ὁ θόρυβος ἐντὸς τῆς οἰκίας, αἱ ἔριδες καὶ αἱ φωναὶ τῶν στρατιωτῶν, ἡ διηνεκὴς αὐτῶν περιφορὰ, τὰ φῶτα μεταφερόμενα ὁτὲ μὲν ἐν τῇ αὐλῇ, ὁτὲ δὲ εἰς τοὺς σταύλους, δὲν ἄφησαν τὴν Κλημεντίναν νὰ κλείσῃ ποσῶς τοὺς ὀφθαλμούς. Μάτην ἐστράφη καὶ περιεστράφη, διότι τοσούτων νυκτερινῶν ἐχθρῶν συνομωτούντων κατὰ τῆς ἀναπαύσεώς της, ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ καθ' ὅλου τοῦ ὕπνου, ὅστις κατέθλιβε τοὺς ἐξησθενημένους ἐκ τοῦ κόπου ὀφθαλμούς της. Τοὐναντίον δὲ αἱ θυγατέρες της ἑκοιμῶντο βαθὺν καὶ νήδυμον ὕπνον, τὸν ὁποῖον παρέχει ἡ εὐτυχὴς ἀμεριμνοσύνη.

Δευτέραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐσήμαινε τὸ ὡρολόγιον· ἅπαντες ἐν τῷ ξενοδοχείῳ ἤρχισαν νὰ κοιμῶνται, ὅτε συγχρόνως ἐν τῷ παρακειμένῳ τῆς Κλημεντίνης θαλάμῳ, μάτην ν' ἀναπαυθῇ προσπαθούσης, ἠκούσθησαν φωναί, αἵτινες διήγειρον τὴν προσοχήν της. Ἠκροάσθη καὶ διέκρινε καθαρῶς φωνὴν κλαιούσης γυναικὸς, καὶ ἑτέραν ἀνδρὸς σταθερὰν καὶ ἥσυχον. Ἡ συνομιλία ἦτο δυσδιάκριτος· πλὴν αὕτη προσήλωσε καλῶς τὴν προσοχὴν καὶ ἠκροάζετο. Ἡ μία τῶν φωνῶν διεκόπτετο συνεχῶς ὑπὸ λυγμῶν, ὥστε ἡ εὐαίσθητος καρδία τῆς Κλημεντίνης συνεκινήθη ζωηρῶς. Τέλος πάντων ἀποκαμοῦσα νὰ ζητῇ μάτην τὸν ὕπνον. καὶ τεταραγμένη ὑπὸ τοῦ φόβου τοῦ πυρὸς, ἀνηγέρθη καὶ ἤνοιξε τὸ παράθυρον διὰ ν' ἀναπνεύσῃ ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα.

Ἡ σελήνη ἔτρεχε βραδέως ἐπὶ τοῦ γλαυκοῦ οὐρανοῦ, ἡ δὲ νὺξ ἦτο ὡραία· τὸ πᾶν ἠρέμει. μόνον δὲ τὸ ὑπόκωφον καὶ μονότονον βῆμα τοῦ σκοποῦ ἀντήχει ἐν τῇ νυκτερινῇ σιωπῇ. « Πάτερ, πάτερ, ἐδημιουργὲ τῶν ἁπάντων, ἀνεβόησε τότε ἡ Κλεμεντίνα, ἀνυψοῦσα πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς· προστάτα τῆς ζωῆς μου, σὺ μόνος γινώσκεις τὰς θλίψεις καὶ τὴν δυστυχίαν μου. Ἡ ἄπειρος ἀγαθότης σου δὲν μὲ βασανιζει δι' ἄλλο, εἰμὴ διὰ νὰ μὲ παρηγορήσῃ μίαν ἡμέραν. Εἰς σὲ ἀφιερῶ καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ὕπαρξιν μου ». Μόλις εἶχε παρέλθει ἓν τέταρτον, ἀφότου ἵστατο εἰς τὸ παράθυρον, καὶ ἤκουσε ν' ἀνοίγῃ ἡ θύρα τοῦ παρακειμένου θαλάμου, ἀμέσως δ' ὕστερον καὶ ἡ τῆς οἰκίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθεν ὑψηλὴ καὶ ὡραία γυνὴ λευκὰ ἐνδεδυμένη. Ὁ ἐπικαλύπτων τὴν κεφαλὴν ἐανὸς (velo) κατήρχετο ὄπισθέν της. Ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὸ πρόσωπόν της, ἦτον ὡραία, ὠχρὰ καὶ θελξικάρδιος.

Ἐκράτει χειρόμακτρον εἰς τὰς συνημμένας χεῖρας, τὰς ὁποίος ἀνύψωνε, καὶ ἐφαίνετο ὡσανεὶ δεομένη τινὸς, τὸν ὁποῖον εἶχε συναντήσει εἰς τὴν θύραν. Ἐφόρει λευκὰ ἱμάτια· ὁ δὲ χαρακτήρ της δεν ἦτο ἄγνωστος τῇ Κλημεντίνῃ. δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ ἐνθυμηθῇ, ποῦ εἶχεν ἰδεῖ αὐτήν.

— Διαπαντός ! διαπαντὸς νὰ σὲ ἀποχωρισθῶ ! ἀνεβόησεν ἡ ὡραία ἐκείνη γυνή· δυστυχής ! ἄφες με νὰ ἐκθράσω τὰ τρυφερὰ τῆς καρδίας μου αἰσθήματα ». Καὶ τὰ δάκρυά της κατέπνιγον τὴν φωνήν της.

— Κυρία, ἀπεκριθη ἐκεῖνος μὲ τόνον σταθερὸν, γνωρίζετε τὴν καρδίαν μου. Πρὸ πολλοῦ δὲ σᾶς εἶναι γνωστὸς καὶ ὁ χαρακτήρ μου. Ἐστέ βεβαία, ὅτι δὲν θελω σᾶς λησμονήσει ποτὲ, καὶ ὅτι πάντοτε θέλω ποθεῖ νὰ σᾶς μεταιδῶ. Ἐὰν δὲ δὲν δυνηθῆτε νὰ ἦσθε ἐκεῖ εὐτυχής, ὅσον ἐγὼ ἐγκαρδίως εὔχομα., ἐπιστρέψατε παρ' ἐμοὶ, μὲ πλήρη πεποιθησιν, ἀλλ' ἐγὼ τὸ νὰ σᾶς ἰδῶ πάλιν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον.

— Τοὐλάχιστον συγγνώμην· σᾶς ζητῶ συγγνώμην! ἀνεβόα ἐκείνη.

— Σᾶς συγχωρῶ, καὶ ἐξ ὅλης καρδίας, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος μὲ τεθλιμμένην φωνήν. Ἀμέσως ἀναχωρήσατε, πρέπει νὰ τὸν προφθάσετε. Δὲν φοβοῦμαι δι' ἐμαυτὸν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς μόνον.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς εὐλογίσῃ ! εἶπεν ἐναγκαλιζομένη αὐτόν. Τὴν ἐνηγκαλισθη δὲ καὶ ἐκεῖνος, καὶ ἀπεσπάσθη ἀμέσως ἀπ' αὐτῆς, ἐπιστρέψας ταχέως εἰς τὸ ξενοδοχεῖον. Αὕτη δ' ἔμεινεν ἐπί τινας στιγμὰς ἀκίνητος καὶ ἀπολελιθωμένη μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ξηροὺς καὶ ἀτενεῖς, ἔπειτα χαμηλώσασα τὸν ἐανόν της ἀνεχώρησε βραδέως. Οἱ λυγμοὶ καὶ τὰ βήματά της ἠκούοντο ἐν τῇ νυκτερινῇ σιωπῇ, μέχρις οὗ ἔγινεν ἀφανὴς, εἰσελθοῦσα εἰς τι παλάτιον, ὅπερ ἔκειτο ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.

Ἡ Κλημεντίνα ἦτο περίλυπος· ἡ καρδία της πάντοτε συμπαθητικὴ πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἔπαλλεν ἰσχυρῶς. Δὲν ἠδύνατο νὰ συγχωρήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον λυπήσαντα τὴν γυναῖκα μὲ τοσαύτην σκληρότητα. Τοιαῦτα διαλογιζομένη, σχεδὸν ἐπάγωσεν ἀπὸ τὸ πρωϊνὸν ψύχος. Ὁ σκοπὸς ἐσάλπισε τὸ ἑωθινόν. Αὕτη δὲ ἀνεπαύθη μίαν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, καὶ ἤρχισε νὰ κοιμᾶται, ὅτε ὁ Ἀρρίγὼ εἰσῆλθε νὰ εἰδοποιήσῃ αὐτὴν, ὅτι ἐντὸς μιᾶς ὥρας τὰ πάντα θέλουν εἶσθαι ἕτοιμα διὰ τὴν ἀναχώρησιν. Αὕτη δὲ ὠφελήθη ἐκ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ ἐπιμελὴς οὗτος ὑπηρέτης μετέφερε τα πράγματα εἰς τὴν ἅμαξαν, νὰ προσθέσῃ μίαν λέξιν ἀκόμη εἰς τὴν ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν εἶχε γράψει ἀφ' ἑσπέρας πρὸς τὸν σεβάσμιον ἱερέα, καὶ τὴν ὁποιαν ὁ χωρικὸς ἀγωγιάτης ὤφειλε νὰ κομίσῃ. Τὸ πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ προσέβαλε τὰς αἰσθήσεις της, ἐνῷ ἐπέβαινεν ἐπὶ τῆς ταχυδρομικῆς ἁμάξης, ἦν ὁ τὸν λευκὸν ἐπενδύτην φέρων ἄνθρωπος, ὅστις καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παρελθούσης νυκτὸς, εἶχεν ἀπασχολήσει τὴν προσοχὴν αὐτῆς· ὅταν δὲ παρετήρησεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ πρόσωπόν του, ἀνεγνώρισεν, ὅτι ἦτον αὐτὸς ἐκεῖνος, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε συναντηθῆ ἤδη ἐν τῇ κοιλάδι κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ὁδοιπορίας, καὶ ὅστις τὴν παρετήρει μετὰ προσοχῆς κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνου τοῦ μικροῦ συμβάντος. Οὗτος ἔτεινεν αὐτῇ τὴν χεῖρα διὰ νὰ τὴν βοηθήσῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἅμαξαν, διέθεσε μετὰ προσοχῆς τὴν θέσιν της, ἔβαλε

τὰς θυγατέρας της πλησίον ἀλλήλαις ἐνώπιόν της, καὶ ἐκάθισεν ὁ ἴδιος πλησίον τῆς Ἄννης. Παρευθὺς δὲ τοῦ ἁμαξηλάτου σκλπίσαντος, ἡ ἅμαξα ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἐπὶ τοῦ τραχέος ἐδάφους.

Συμπεπυκνωμένοι οὕτω πως οἱ ὁδοιπόροι ἅπαντες ἤρχισαν νὰ ὁδοιπορῶσιν ἐν βαθυτάτῃ σιωπῇ. Ἡ Κλημεντίνα παρετήρει, ὅτι ὁ ὁδοιπόρος ἦν σύννους καὶ εἶχε τὸ βλέμμα τεθολωμένον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωδηκότας. Τοῦτο δὲ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν σκληρὰν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν εἶχε σχηματίσει περὶ αὐτοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος ἀπεχωτιζετο τὴν ὡραίαν ἐκείνην γυναῖκα. Ἡ σιωπὴ ἴσως ἤθελε διαρκέσει πολὺ περισσότερον, ἐὰν ἡ Μαρία δὲν ἐπεφορτίζετο ἀπροσέκτως νὰ διατηρήσῃ ἅπασαν τὴν συνοδίαν ἔξυπνον. Αὕτη ἐσημείου, ἐφιλονείκει, ἐζήτει λόγον μυρίων πραγμάτων. Ὁ ξένος προσεῖχεν ἐν τῇ βαθείᾳ αὐτοῦ ἐκστάσει, διὰ ν' ἀπαντᾷ εἰς τὸ ἀξιέραστον ἐκεῖνο κοράσιον μετ' ἀγαθότητος τόσον συμπαθητικῆς καὶ χάριτος τελείας, ὥστε ἡ Κλημεντίνα δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ γοητευθῇ καὶ συγκινηθῇ διὰ τὴν τοσαύτην ἀγαθότητα καὶ εὐπροσηγορίαν.

Ἡ ἀγρία φύσις τῶν τόπων, ἡ ἀγροῖκος θέα, ἡ πετρώδης καὶ ἀνώμαλος ὁδὸς εὐδὲν παρεῖχον τοῖς ὁδοιπόροις ἀντικείμενον λόγου ἄξιον. Ὁ τρόπος δὲ τῆς συναντήσεώς των παρέσχεν αὐτοῖς ἀφορμὴν συνδιαλέξεως, ὥστε ἐσχηματίσθη ἀνεπαισθήτως πως μεταξὺ των συναναστροφὴ κατ' ἀρχὰς ἀσήμαντος. Ὁ ξένος ἐνθυμήθη, ὅτι εἶχε συναπαντήσει τὴν Κλημεντίνην μετὰ τῶν θυγατέρων της εἰς τὴν κοιλάδα· ὡμίλησαν περὶ τοῦ συμβεβηκότως ἐκείνου, περὶ τοῦ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ θορύβου, περὶ τῆς ὁδοιπορίας, τῆς νυκτὸς, τῆς ἡμέρας. καὶ ἐν τέλει διὰ τῶν ψελισμάτων της ἡ Μαρία διηγήθη ἅπαντα τὰ δυστυχήμασα τῆς οἰκογενείας, ἢ μᾶλλον κατέδειξεν αὐτὰ εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ ξένος ἤκουε προσέχων μὲ ἰδιαίτερόν τι συμφέρον, οἱ δὲ ὑγροὶ ὀφθαλμοί του καὶ οἱ βαθεῖς ἀναστεναγμοὶ διεβεβαίουν ἢ τὴν εὐαισθησίαν του, ἢ τὰ δυστυχήματά του.

— Αἰσθανομαι καὶ συμμεριζομαι, Κυρια, τὰς θλίψεις σας, ἀπεκριθη τέλος πάντων. Πλὴν πιστεύσατέ μοι, πλὴν νὰ σᾶς τὸ διαβεβαιώσω, ὑπάρχουσι καὶ θλίψεις κατὰ πολὺ διαφέρουσαι, αἵτινες δὲν εἶναι ὀλιγωτέρας συμπαθείας ἄξιαι ἐκείνων, τὰς ὁποίας ὑμεῖς ὑπεφέρατε.

Οἱ ὁδοιπόροι διεκόπησαν ὑπό τινος ζωηρᾶς συνδιαλέξεως, γενομένης μεταξὺ τῶν κατεχόντων τὰς ὀπισθίους θέσεις.

— Τίς εἶ; πόθεν ἔρχεσαι; ποῦ ὑπάγεις; ἔλεγε παχυσώματός τις ἀνὴρ, ὅστις ἦτον ἐνδεδυμένος κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον, καὶ ὑπὸ τὰς βαθεῖς καὶ μελανὰς ὀφρῦς τοῦ ὁποίου ἐσπινθηροβόλουν δύω μικροὶ καὶ γλαυκωποὶ ὀφθαλμοί, ἔμπλεοι δόλου καὶ κακίας. Πόθεν ἔρχεσαι; ἐπανελάμβανεν ἐκεῖνος πρός τινα ὡραῖον νέον παρακαθήμενον, καὶ ἐφαίνετο νὰ περιμένῃ τὴν ἀπάντησιν μὲ ὄμμα δόλιον καὶ βλοσυρόν. Κατ' ἀρχὰς ὁ νέος ἀπήντησε μετὰ δειλίας καὶ μεγάλης προφυλάξεως. Ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐρωτήσεις ἐπαναλαμβάντο ῥαγδαῖαι, ὁ νέος ὡμίλησεν μὲ μεγαλήτερον θάρρος. Ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς οἰκίας του, ἔνθα εἶχεν ὑπάγει νὰ εὕρῃ τοὺς συγγενεῖς του, διευθύνετο δὲ πρὸς τὸν Κύριόν του, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὤφειλε νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ ἓν ἔτος ἀκόμη. Τούτου δὲ παρελθόντος, διελογίζετο νὰ ὑπηρετήσῃ εἴς τινα ἐμπορικὴν οἰκίαν μεγαλητέραν.

Κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀνεφάνη μακρόθεν μικρά τις πόλις. Ὁ δὲ ἁμαξηλάτης ἔσπευσε ὅπως φθάσῃ ἐκεῖ ταχέως. Μόλις δὲ ἀφίχθησαν εἰς τὴν πόλην, ἥτις ἐφρουρεῖτο ὑφ' ἑνὸς σώματος πρωσσικοῦ ἱππικοῦ, καὶ εὐθὺς ἀξιωματικός τις, ὅστις εἶχε προβῆ διὰ νὰ λάβῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπιβατῶν, παρετήρησε μετὰ προσοχῆς τὸν ξένον καὶ ἀνέκραξεν. « Ὑμεῖς, Κύριε! ναί ὑμεῖς εἶσθε ἐκ τῶν φυλακισμένων· καταβῆτε καὶ ἀκολουθεῖτε με εἰς τὸ ἀρχηγεῖον. ».

— Ἐγὼ νὰ σᾶς ἀκολουθήσω, εἶπεν ὁ ξένος, εἰν' ἀδύνατον. Τί κοινὸν μεταξὺ ἐμοῦ καὶ ὑμῶν; Καὶ ὅμως, ἐὰν θέλετε νὰ μὲ συνοδεύσετε μέχρι τοῦ ταχυδρομείου, θέλω σᾶς ἀκολουθήσει, ἐνταῦθα ὅμως δὲν θέλω καταβῆ βεβαίως.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός· μὴ νομίσετε ὅμως, ὅτι οὕτω πως θέλετε δυνηθῆ νὰ μ' ἀπατήσητε.

— Μένετε ἥσυχος. Ἐὰν ὅμως ὑπάρχει ἐνταῦθα παρεννόησις. πᾶσα συνέπεια θέλει εἶσθαι ὑπ' εὐθύνην σας. Συγχρόνως δὲ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου τὸ γραμματοφυλάκιόν του, ἐσημείωσε τὸ μέρος τῆς κατοικίας του καὶ ἐγχειρίζων τὴν σημείωσιν εἰς τὸν νέον, τῷ εἶπε γαλλιστί. — Ἰδοὺ ἐσώθης τῶν ἐνεδρῶν, τὰς ὁποίας ἐπροσπάθουν νὰ σοὶ στήσωσιν, ἐξακολούθει ἡσύχως τὸν δρόμον σου, ἐξέτασον περὶ τῆς οἰκίας ταύτης, καὶ ἔσο βέβαιος παρὶ τῆς πρὸς σὲ εὐνοίας μου. Στραφεὶς ἔπειτα πρὸς τὴν Κλημεντίναν κατέδειξε τὴν δυσαρέσκειαν του, διότι ἄφινεν αὐτὴν, καὶ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θέλει τὴν ἐπανιδεῖ ὅσον οὔπω.

Οἱ ὁδοιπόροι ἔφθασαν εἰς τὸν πρῶτον ταχυδρομικὸν σταθμὸν, διηγούμενοι ὁλονὲν τὰ περὶ τοῦ συμβεβηκότος. Οἱ μὲν ἔμειναν ἔκθαμβοι, οἱ δὲ περίεργοι, ἡ δὲ Κλημεντίνα εὑρίσκετο εἰς εἶδός τι σιωπηλῆς λύπης.

— Ἄ! εἶναι τίμιος ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ τὸν κυανοῦν ἐπενδύτην φέρων, ὡσανεὶ ἤθελε νὰ πείσῃ αὐτοὺς, ὅτι μόνος αὐτὸς ἐγνώριζε τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Δὲν θέλουσι τὸν κακοποιήσει, ἐπρόσθεσεν, ἐγὼ σᾶς τὸ ἐγγυῶμαι.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ ταχυδρομείου ἀπεκάλυψεν εἰς τὴν συνοδίαν, ὅτι, ἐπειδὴ εἶχον φθάσει τὰ χαρακτηριστικὰ ἐμπιστευμένου τινὸς αὐστριακοῦ, ἐξεδόθη διαταγὴ ἵνα ἐξετάζῃ ἀκριβῶς ὅλα τὰ μέρη τῶν ταχυδρομικῶν ἁμαξῶν. Ἰουδαῖος δέ τις, ὅστις ἦτον εἰς ἐκείνην τὴν ἅμαξαν, εἶχε κοινοποιήσει, ὅτι, ὁ τὸν λευκὸν ἐπένδυτην φέρων ἄνθρωπος, τῷ ἐφάνη κατάσκοπος ἐπίσημος.

Τοὐναντίον δὲ ὁ νέος ἐβεβαίου, ὅτι ἐκεῖνος δὲν ἠδύνατο νὰ ᾖναι, εἰμὴ ὁ τιμιώτερος καὶ πιστότερος ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἔδειξε πρὸς αὐτὸν μεγίστην εὐεργεσίαν, καὶ ἐβεῖχθη ὁ πρωσσάτης ἄγγελός του κατὰ τῆς μοχθηρίας καὶ πονηρίας τῶν ἄλλων.

Μόλις εἶχον παρέλθει δύω ὧραι ἀπὸ τῆς κρατήσεως τοῦ ξένου, ὅτε οὗτος ἐπέστρεψε μὲ ἥσυχον ὄμμα καὶ ἱλαρὰν φυσιογνωμίαν. Ἀφοῦ δὲ ἐχαιρέτησεν ἅπαντας, ἐπλησίασε πρὸς τὴν Κλημεντίναν. « Βλέπετε, Κυρία, εἶμαι ἐλεύθερος, εἶπε, μὲ τρόπον πολὺ εὔθυμον· θέλω λάβει τὴν τιμὴν νὰ σᾶς συνοδεύσω ἀκόμη μέχρι τοῦ πρώτου σταθμοῦ » Μόλις εἶχον παύσει οἱ ἀντιχαιρετισμοὶ τῶν τε συνοδοιπόρων καὶ τοῦ νέου, ὅτε ἀξιωματικός τις, εἰσελθὼν δρομαῖος εἰς τὸ δωμάτιον, παρετήρησεν ἅπαντας τοὺς ἐκεῖσε εὑρισκομένους, καὶ, ἀφοῦ ἀνεγνώρισε τὸν ξένον, ἐρρίφθη πάραυτα εἰς τὰς ἀγκάλας του. « Πῶς! ὑμεῖς ἐνταῦθα; εἶπεν· ὑμεῖς! Ἄ, Κύριε!, . . » — « Σιωπὴ, εἶπεν ὁ τὸν λευκὸν ἐπενδύτην φέρων· γνωριζόμεθα καὶ τοῦτο ἀρκεῖ ». — « Καὶ ταξιδεύετε οὕτω μόνος καὶ μὲ ταχυδρομικὴν

ἅμαξαν; » — « Οἱ ὑπηρέται μου καὶ οἱ ἵπποι μὲ περιμένουσιν εἰς Σ . . . » Συγχρόνως δ' ἐκάθισαν πλησίον εἰς ἓν παράθυρον, καὶ συνωμίλουν μὲ μεγάλην εἰλικρίνειαν.

Ὁ ξενοδόχος ἐκοινοποίησεν εἰς τὴν ὁμήγυριν, ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖνος ἦτον ὁ συνταγματάρχης Κ. . . πρό τινων ἡμερῶν ἀφιχθεὶς ἐκεῖσε ἐκ τῆς Σαξονίας, μὲ τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στρατοῦ. Εὐχαριστήθη, ὅταν ἴδε τ' ὄνομα τοῦ ξένου εἰς τὴν σημείωσιν. Οὗτος εἶναι βεβαίως μᾶλλον παρ' ὅσον φαίνεται ὑψηλοτέρας περιωπῆς.

Ἡ δὲ Κλημεντίνα εἶχε πάντοτε προσηλωμένα τὰ βλέμματά της πρὸς τὸν ξένον. Ἡ σκηνὴ τῆς νυκτὸς, ἡ τῆς ἁμάξης κατεῖχον αὐτὴν εἰς ἀμφιβολίαν τινὰ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς καταγωγῆς του. Ἀφ' ἑτέρου ὁ εὐγενὴς τρόπος καὶ ἡ συμπεριφορά του, ἐνέφαινον διακεκριμμένην ἀγωγὴν καὶ μεγίστην τοῦ κόσμου πεῖραν. Μεγαλοπρέπειά τις θελξικάρδιος ἀπεδεικνύετο ἐξ ὅλων τῶν τρόπων του, καὶ ἐφαίνετο νὰ ἐπαρχῇ εἰς ἑαυτὴν, ὕφος μεγαλείου διέκρινον αὐτὸν καὶ ἄκοντα, διεδήλουν τὸν βαθμὸν αὐτοῦ, προσπαθοῦντος παντοιοτρόπως νὰ τὸν κρύψῃ. Ἡ ἔκφρασις τῶν χαρακτήρων του ἐνέπνεε την ἐμπιστοσύνην, ἡ ὡραιότης τῆς φυσιογνωμίας του ἦτο θελκτικωτάτη, ἡ ἀγαθότης, ἡ συμπάθεια, ἡ τρυφερὰ πρὸς τὰς δυστυχίας τῶν ἄλλων εὐαισθησία, ἐνέφαινον ἀγαθωτάτην ψυχὴν καὶ τρυφερωτάτην καὶ ἀξιέραστον καρδίαν. Καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον τῆς ὁδοιπορίας ὁ νέος δὲν ἔπαυε νὰ ἐξυμνῇ τὸν εὐεργέτην του, ὅστις ἀπέφευγε πᾶν ἐγκώμιον, καὶ δὲν ἀπεδέχετο, εἰμὴ τὴν καθαρὰν εὐχαρίστησιν, τοῦ ὅτι ἠδυνήθη νὰ σώσῃ τὴν νεανικὴν ἀπειρίαν ἐκ τῶν παγίδων, τὰς ὁποίας ἡ μοχθηρία τῇ εἶχε στήσει.

Ἑπομένως ἠρώτησε τὴν Κλημεντίναν, ποῖος ἦτον ὁ τόπος, ἔνθα προὔτιθετο ν' ἀποκατασταθῇ. Τούτου δὲ δήλου γενομένου, ἀπεδοκίμασε τὴν ἐκλογήν της, ἂν καὶ ἦτο καὶ αὐτὸς Σάξων, καὶ σχεδὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου· τῇ ὑπέδειξε διαφόρους ἄλλους τόπους, οἵτινες ἐφαίνοντο συμφερότεροι. Πλὴν ἡ Κλημεντίνα ἔμενε σταθερὰ εἰς τὴν πρόθεσίν της· ἀνεστέναζε διὰ τὴν πατρίδα της, καὶ ἤλπιζεν ἐν αὐτῇ νὰ γευθῇ κάλλιον, ἢ ἀλλαχοῦ τῶν ἡσύχων ἡδονῶν τῆς φύσεως.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, θέλω προσπαθήσει νὰ λησμονήσω μίαν ἡμέραν τὰ βάσανά μου, χαίρων τὰ ἀγαθὰ τῆς φύσεως· νὰ ζῶ μεμονωμένος καὶ ἄσημος, ἰδοὺ ὁ σκοπός μου. Πλὴν ὑμεῖς ὀφείλετε νὰ ζήσητε διὰ τὰς θυγατέρας σας, Κυρία· θέλει εἶσθαι ἀρκετὰ ὠφέλιμον εἰς αὐτὰς νὰ γνωρίζωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν κόσμον, ἐν ᾧ ὀφείλουν νὰ ζήσωσιν.

— Αἱ σκέψεις σας αὗται ἐν μέρει εἰσὶν ὀρθαὶ, εἶπεν ἡ Κλημεντίνα. Πλὴν θέλω νὰ ἐπιμείνω εἰς τὸ ἀσφαλέστερον. Νομίζω, ὅτι τὸ ἀσφαλέστερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ μεταβάλω τὸν χαρακτῆρα, καὶ διὰ τοῦτο θέλω ν' ἀπομακρύνω τὰ τέκνα μου ἐκ τῆς ἀπάτης.

— Ἔ Κυρία! αἱ γυναῖκες ἀπατῶνται ἀφ' ἑαυτῶν. Τὸ πρόσωπόν του ἔγινε πυρὸν, ἡ δ' ἀσυνήθης τάσις τῶν μυῶν του ἐξέφραζε τὴν σφοδρότητα τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθημάτων, τὰ ὁποῖα τὸν ἐτάραττον. Ἄ Κυρία! προσέθηκεν ἔπειτα, ὑπόρχει ἔτι καὶ ἐν ἐμοὶ αὐτῷ τοιοῦτον φρικτὸν παράδειγμα. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς τὸ ἐκμυστηρευθῶ, θέλετε ἴδει πόσον ὑποφέρω, καὶ θέλετε κατανοήσει, ὅτι τὸ εἶδος τῆς ἀνατροφῆς ὑμῶν ἔχει πολλοὺς σκοπέλους, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ ἀξιέραστα ταῦτα κοράσια ἠδύναντο νὰ ὑποπέσωσιν.

Οὕτω δὲ πῶς ἔφθασαν εἰς Μ. . . ἔνθα ἦτον ὁ τελευταῖος σταθμὸς, ἐν ᾧ ὤφειλον νὰ μείνωσι ὁμοῦ. Ὁ ξένος διέταξε λιτόν τι πρόγευμα δι' ἅπασαν τὴν συνοδίαν. Μόλις δὲ εἶχε τελειώσει, ὅτε ὑπηρέτης τις, εἰσελθὼν ἐν τῷ θαλάμῳ ἔμπλεως χαρᾶς διὰ νὰ ἴδῃ τὸν ἀξιότιμον κύριόν του, ἀνήγγειλεν αὐτῷ, ὅτι ἡ ἅμαξα τοῦ Βαρώνου τοῦ Σ. . . περιέμενεν αὐτὸν διὰ νὰ τὸν μεταφέρῃ τὴν αὐτὴν ἑσπέραν εἰς τὸν πύργον του. Ὁ ἄγνωστος ἀπεχαιρέτησε τὴν Κλημεντίναν μὲ τὸν φιλικώτερον τρόπον, τὸν ὁποῖον ἡ νέα σχέσις τῶν ἐφαίνετο νὰ ἐπιτρέπῃ. Εἶχε δείξει πάντοτε προτίμησίν τινα πρὸς τὴν Ἄνναν, τῆς ὁποίας ἐχάρισε μικρόν τι μελανοδοχεῖον, κομψότατα κατεσκευασμένον. Προσέφερε τῇ Μαρίᾳ ἕτερόν τι παίγνιον, ἐξέφρασε πρὸς ἑκάστην τὴν εὐαρέσκειάν του, καὶ, ἀφίνων τὴν Κλημεντίναν, ἐξέφρασεν αὐτῇ τὴν μεγαλητέραν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ τὴν ἐπανιδῇ τάχιον εἰς τὸ Βερολῖνον.

Ὅσῳ ξένος καὶ ἂν ἐφάνη αὐτῇ ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος κατὰ τὸ ἐξωτερικόν του, ὅσῳ ἀβάσιμοι καὶ ἄν ὑπῆρξαν αἱ περὶ αὐτοῦ σκέψεις, ἐνόμισε μολοντοῦτο, ὅτι ἐστερήθη ἕνα φίλον· καὶ μολονότι αἱ σχέσεις τοῦ ταξειδίου δύνανται νὰ ᾖναι ἐν γένει τόσον εὔκολοι, ὅσον πρόσκαιροι, μολονότι ἡ σχέσις αὕτη δὲν εἶχεν ὑπὸ τὸ φαινόμενον τίποτε σταθερὸν, μολοντοῦτο ἡ Κλημεντίνα ἐννόει, ὅτι αὕτη ἠδύνατο νὰ γενῇ προσφιλὴς αὐτῇ, ὥστε σύμπασα ἡ οἰκογένεια ἠσθάνθη μέγα κενὸν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του. Ὁ δὲ νέος ὡμίλει περὶ αὐτοῦ μετ' ἐνθουσιασμοῦ, καὶ ὡς περὶ προστάτου ἀγγέλου.

Τέλος πάντων τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας ἤγγιζε, καὶ πάραυτα ἀνεφάνη μακρόθεν τὸ Βερολῖνον. Ὁ δύων ἥλιος ἔρριπτεν ἀμυδρὸν φῶς ἐπὶ τῶν ἡσύχων κυμάτων τῆς Σπρέας, τὰ χωρία καὶ αἱ καλύβαι διεκρίνοντο εἰσέτι μακρόθεν μεταξὺ τοῦ σκότους, τὸ ὁποῖον ἤρχιζε νὰ διαχέεται. Ἡ ὡραιότης τοῦ ἔαρος ἔθελγεν εἰσέτι τὴν ζωὴν, μολονότι τὰ νέφη ἐπεσκίαζον κατὰ μικρὸν τ' ἀντικείμενα, Οἱ ὁδοιπόροι ὠφελήθησαν ἐκ τῶν τελευταίων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἵνα διανύσωσι τὴν ὁδοιπορίαν των. Ἀφίχθησαν τέλος εἰς τὴν πρωτεύουσαν, εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ἔνθα ἡ Κλημεντίνα ἐβίωσε τόσον εὐτυχὴς, καὶ ὅπου δὲν ἠδυνήθη νὰ πλησιασῃ χωρὶς νὰ δοκιμάσῃ αἴσθημα ἀπατηλῆς χαρᾶς.

Ἡ νὺξ εἶχεν ἐκτείνει τὸν σκοτεινὸν πέπλον της, ἀστέρες τινὲς ἤρχιζον ν' ἀναφαίνωνται τῇ δὲ κἀκεῖσε ἐπὶ τοῦ στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ, διὰ τῆς λάμψεως τῶν ὁποίων ἡ Κλημεντίνα ὡδηγήθη εἰς τὴν παλαιὰν κατοικίαν της· ἅπασαι αἱ θλίψεις της διηγέρθησαν τότε μὲ μεγίστην ἰσχύν. Μυρίαι φροντίδες ἀλλαχοῦ ἠδυνήθησαν νὰ τὴν ἀποτρέψωσιν, ἐνταῦθα ὅμως τοὐναντίον τὰ πάντα τὴν ἐρέθιζον. Ἀνεύρισκε πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἀποκτήσει μετὰ τοῦ συζύγου της, πᾶν ὅ,τι ἐχάρη μετ' αὐτοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, δι' οὐδενὸς εὐαισθήτου ἀντικειμένου. Τὰ